

De flat aan het einde van de wereld

Over het boek

Auteur: Arndís Thórarinsdóttir en Hulda Sigrún Bjarnadóttir

Met illustraties van Linde Faas

Vertaler: Willemien Werkman

Uitgeverij: Volt

Over de makers

Arndís Thórarinsdóttir en **Hulda Sigrún Bjarnadóttir** leven en schrijven in Reykjavik, in IJsland. Hun boek "De flat aan het einde van de wereld" werd meermaals bekroond.

Voor ze zich volledig toelagde op het schrijven, was Arndís Thórarinsdóttir ook even voorzitter van de IJslandse sectie van IBBY: een organisatie die zich inzet om kinderen en boeken samen te brengen.

Bron: <https://www.norden.org/en/nominerade/arndis-thorarinisdottir-and-hulda-sigrun-bjarnadottir>

1. VOOR HET LEZEN

Bespreek met de juryleden de titel, zonder hen de coverafbeelding te laten zien:

- Wat stel je je voor bij 'een flat aan het einde van de wereld'? Welk beeld zie je voor je?
- Wat verwacht je van het boek? Waarover zal het verhaal gaan, denk je? (vb. een flat op een verlaten plaats / een verhaal dat zich afspeelt in het heelal / een roman over het einde van de wereld...?)

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Björk kijkt er enorm naar uit eindelijk haar 'Oma Eiland' te ontmoeten. Op het afgelegen eiland waar haar – ongetwijfeld gezellige – oma woont, zullen ze samen zelfgebakken koekjes eten en chocolademelk drinken, want zo gaat dat toch met oma's en kleinkinderen?

Wanneer de veerboot aanmeert, blijkt al snel dat alles heel anders is dan in Björks fantasie. De kinderen die ze tegenkomt op het troosteloze eiland hebben geen idee wat Minecraft is en 'Oma Eiland' is allesbehalve blij haar familie te zien. Bovendien is er enkel wifi op een door weer en wind geteisterde landtong én kosten chocoladekoekjes er een fortuin! Dan wordt duidelijk dat de laatste veerboot voor de winter vertrokken is. Hoe zal ze de lange winter ooit doorkomen?

2.2. Cover

- Komt wat je ziet op de cover overeen met je verwachtingen? Ben je verrast? Waarom wel/niet?
- Wat vind je van het kleurgebruik? Zijn dit ook de kleuren die je voor je zag bij het horen van de titel?

2.3. Personages

- Wie zijn de hoofdpersonages? (Björk, die het verhaal vertelt, en haar familie, Oma Eiland)
- Worden Björk en haar gezin met open armen ontvangen op het Eiland? (Nee, allesbehalve: ze worden gezien als buitenstaanders/indringers).
- Welke redenen worden er hiervoor onder andere gegeven? Vb.:
 - Björks vader is ooit weggegaan van het Eiland omdat hij er niet kon aarden. Waarom zou het nu anders zijn?
 - De Eilandbewoners denken dat de familie mee zal willen eten, water en elektriciteit gebruiken, zonder zelf bij te dragen.
 - Björk kan niet verbergen dat het Eiland niet is wat ze verwacht had.
- Kan je begrijpen waarom de Flatbewoners op die manier reageren? (vb. ja, hun manier van leven wordt aangevallen / nee, waarom tonen ze niet wat meer begrip?/...)
- Kan je begrijpen waarom Björk luidop kritiek uit op het Eiland en haar bewoners? (vb. ja, haar ouders hebben haar niet goed voorbereid op de zogenaamde 'vakantie' / ze is nu eenmaal een flapuit en kan haar gevoelens niet wegsteken / nee, ze kan toch wat meer op haar woorden letten?!/...)
- Kan je zeggen dat er aan beide kanten vooroordelen zijn? Zo ja, kan je hiervan voorbeelden geven? Vb.:
 - "Er zitten niet veel verschillen tussen de mensen hier! Je weet wel! Mensen van verschillende afkomst! Homoseksuelen! Minderheden!" (p.209)
 - "Er is elektriciteit voor alle mensen die aan de gemeenschap deelnemen. De mensen aan wie je iets hebt. Hier in de flat hebben we niets te maken met mensen die meer nemen dan geven." (p.27)
- Zijn deze verwijten / vooroordelen gegrond? (Nee, in de Flat wordt iedereen aanvaard voor wie ze zijn en de nieuwe bewoners willen zeker bijdragen aan de gemeenschap.)
- Zijn de standpunten van de personages nog steeds hetzelfde aan het einde van de roman? (Nee, het vertrouwen en begrip groeien doorheen het verhaal.)
- Kan je hiervan enkele voorbeelden geven? Vb.:
 - Björks oma geeft haar een heel belangrijke taak, namelijk die van boodschapper.
 - 'dat kind' wordt 'Björk' (p.198), 'Oma Eiland' wordt 'Oma Bríet'. Krístin en Emma gebruiken uiteindelijk niet langer het woord 'meisje' als gebarennaam voor Björk. Ze krijgt haar eigen teken. (p.292)
 - Magnea maakt sushi voor Björk (p.290). Dat is een groots gebaar, aangezien ze voor elke Flatbewoner één keer per jaar hun lievelingsgerecht maakt.

2.4. Vertelperspectief / structuur

- Wie vertelt het verhaal, door wiens ogen zien we het verhaal? (Björk, ik-verteller)
- Wat vind je daarvan? Vond je het interessant om het eiland samen met Björk te ontdekken?
- Denk je dat het verhaal anders zou geweest zijn als een ander personage aan het woord was geweest? Hoe zou het verhaal er bijvoorbeeld uit gezien hebben als Ingó het verhaal had verteld? Waarom denk je dat? (Vb. Ingó paste zich gemakkelijker aan, waardoor je een minder interessant verhaal krijgt/ Ingó doet het leven op het Eiland er flitsend en aanlokkelijk uitzien op zijn kanaal en zou misschien niet zo veel vertellen over de mindere kanten van het leven daar/...)
- En als Valur de verteller was geweest? (vb. Valur wil zo graag weg dat hij de voordelen niet meer kan zien / de klemtoon van het verhaal zou eerder liggen op het hoe en waarom van zijn opstandigheid/...)

2.5. Tijd

- Wanneer speelt het verhaal zich af? (In het heden, want telefoons, YouTube, Minecraft,...)
- Vind je dat het verhaal ook aanvoelt alsof het zich hier en nu afspeelt? (vb. ja, door de verwijzingen naar spelcomputers, YouTube, maar ook naar de vervuiling en de klimaatverandering / nee, het voelt anders aan doordat de Eilandbewoners gezelschapsspellen spelen in plaats van televisie te kijken, een koelkast delen, niet elke woning een toilet heeft,...)

2.6. Einde

- Wat vind je van het einde en van:
 - de beslissingen van Oma Eiland? (vb. past niet bij haar karakter / leuk dat ze openstaat voor verandering / ...)
 - de gevolgen van het YouTube-kanaal van Ingó, zowel op het Eiland als op het vasteland? (vb. ongeloofwaardig dat er zoveel mensen opdagen om het Eiland te zien en te beleven / mooi dat zijn kanaal ertoe leidt dat mensen gaan nadenken over hun levensstijl/...)
 - de beslissing van de familie om vooralsnog op het eiland te blijven wonen? Had je dat verwacht?
- Wat vind je van de opbouw naar de ontknoping toe? (vb. mooi uitgewerkt, te abrupt,...)
- Hoe zie jij het verhaal verder gaan? Wat met al die bezoekers?
- Vind je het moment waarop het verhaal eindigt net goed, of was je bijvoorbeeld graag nog meer te weten gekomen over de toekomst van het Eiland?

3. VERWERKING

3.1. Individu versus gemeenschap

Op het Eiland is de gemeenschap erg belangrijk. Iedereen heeft zijn eigen taak, iedereen draagt bij, iedereen is op elkaar aangewezen.

- Welke voor- en nadelen van het leven in zo'n hechte gemeenschap vind je in de roman?
 - Je moet een taak vervullen die de gemeenschap draaiende houdt. De kans dat je je eigen beroep kan kiezen, is dus erg klein. Máár, je doet wel iets wat de anderen vooruithelpt.
 - Wat vinden de Eilandbewoners hiervan? (“Iedereen hier vond zichzelf zo bijzonder en belangrijk!” (p.75))
 - Hoe reageren Björks ouders op het nieuws dat ze een taak zullen toegewezen krijgen? (Niet enthousiast) Veranderen ze van mening? (Björks mama vrij snel; haar papa blijft toch verlangen naar meer flexibiliteit)
 - Eén voor allen, allen voor één, zoals blijkt uit dit citaat: “Kristín en Emma behoren tot onze gemeenschap. Natuurlijk leren we hun taal.” (p.142)
 - Waarom zegt oma dat zo? Waarom is dat zo vanzelfsprekend? (Omdat iedereen telt in de gemeenschap. Het is ook belangrijk dat iedereen met iedereen kan praten als je op elkaar aangewezen bent.)
 - “Hier is alles veel eenvoudiger.” (p.127)
 - Wie zegt dit? Begrijp je wat de mama van Björk hier bedoelt? Kan je erin komen dat zij dit leven eenvoudiger vindt? Dat ze zonder telefoons, sociale media, televisie en alle luxe van voorheen minder stress heeft?
 - Hoe staat Björk hier tegenover? (Aanvankelijk heeft ze heimwee naar alle luxe, maar uiteindelijk heeft ze het gevoel dat ze niets meer nodig heeft dan wat ze al heeft.)
 - Zijn er ook personages die hun plaats maar niet kunnen vinden in de gemeenschap (Ja, Valur, maar ook Björks papa blijft ermee worstelen.)
 - Kan je begrijpen dat Valur én Björks papa in opstand komen?
 - Het is belangrijk dat je iedereen kan vertrouwen als je op elkaar aangewezen bent.
 - Wat gebeurt er in de roman waardoor “De deuren werden nu op slot gedaan, terwijl ze altijd open waren geweest” (p.183) (Iemand stal de kerstspullen en saboteerde de lift.)

3.2. Milieu en duurzaamheid

- Björks papa vertelt: “Vroeger was het allemaal anders, maar het weer is hier de laatste tientallen jaren zo verslechterd.” (p.18)
 - Wordt hier in de roman een verklaring voor gegeven? (Ja, de klimaatverandering)
 - Voelen de Eilandbewoners de klimaatverandering nog op een andere manier? (Ja, er zijn wel eens ijsberen op een ijsschots naar het eiland toegekomen, doordat hun leefgebied steeds kleiner wordt (p.179)).
 - Heb je wel eens gehoord van Earth Overshoot Day, de dag waarop we hebben opgemaakt wat de aarde ons op een jaar tijd kan geven? In 2023 viel die dag op 2 augustus, maar als iedereen op aarde zo zou leven als men doet in België, zou die dag al in maart vallen. (Bekijk eventueel het nieuwsbericht uit het jeugdjournaal: <https://jeugdjournaal.nl/artikel/2485209-onderzoekers-we-verbruiken-veel-meer-dan-de-aarde-aan-kan>)

- Denk je dat Earth Overshoot Day op het Eiland vroeger of later zou vallen dan 2 augustus? Waarom denk je dat? (Vb. de flatbewoners zijn erg bezig met recyclen / ze delen met zijn allen één koelkast / ze gooien zo weinig mogelijk weg: kapotte brillen worden geplakt met plakband en broeken worden langer gemaakt / ze produceren hun eigen elektriciteit/...)
- Worden de Eilandbewoners nog met andere milieuproblemen geconfronteerd?
“Het strand was niet echt mooi. Er dreef allerlei rotzooi in de branding en schelpen waren onzichtbaar geworden tussen de plastic rommel in alle kleuren van de regenboog.” (p.59)
- Waarom leven de mensen op het Eiland eigenlijk zo milieubewust? (Ze hebben niet zo gemakkelijk toegang tot elektriciteit, voeding, kleding, ... als de mensen op het vasteland / ze worden meer geconfronteerd met de gevolgen van de klimaatverandering / ...)
- “We geven een verhaal. En het verhaal gaat niet bij je weg, ook al breng je het boek weer terug.” (p.185)
- Wat vind je van het gebruik om een boek uit de bibliotheek cadeau te doen? Is er een verhaal dat jij cadeau zou doen? Snuister misschien even in de rekken van de bibliotheek!

3.3. Creatieve opdracht

MATERIAAL

-
- Kosteloos materiaal zoals wc-rollen, snoeppapiertjes, gebruikt inpakpapier, doosjes, flessen en doppen, stukjes stof, touw...
-
- stiften/kleurpotloden/lijm/
-

Op het Eiland wordt heel erg uitgekeken naar Kerstmis. De vele lichtjes en vrolijke versieringen helpen de wintermaanden lichter te maken. Wanneer alle kerstspullen gestolen blijken te zijn, maken de bewoners zelf nieuwe versieringen van kosteloos materiaal.

Maak zelf ook eens kerstversiering van herbruikbaar materiaal of, als je erg geïnspireerd bent, maak met dergelijk materiaal een kijkdoos waarin je jouw beeld van het eiland weergeeft.

4. VERDER LEZEN

- De laatste beer / Hannah Gold, Levi Pinfold (ill.) en Pauline Michgelsen (vert.) (Volt, 2022)
 - Dit is een goed gidsje: voor een betere wereld/ Marieke Eyskoot (Meulenhoff Boekerij B.V., 2020)
-